

ลักษณะโดยทั่ว ๆ ไปของความทันสมัย

คงได้กล่าวแล้วในบทที่ 1 ว่าการทำให้ทันสมัย (modernization) นั้น หมายถึง กระบวนการซึ่ง (ปัจเจก) บุคคลเปลี่ยนแปลงวิถีการดำเนินชีวิตจากแบบเก่า มาสู่วิถีการดำเนินชีวิตที่สลับซับซ้อนมากกว่าเดิม ในกระบวนการเปลี่ยนแปลงนี้ ประกอบไปด้วยปัจจัยหลายประการ อันเป็นปัจจัยที่เน้นย้ำถึงความทันสมัยของบุคคล¹ ดังนั้น การวิเคราะห์ในบทนี้จึงมุ่งไปสู่ลักษณะความทันสมัยของกลุ่มผู้ที่ประกอบอาชีพทำนา และ กลุ่มที่ประกอบอาชีพในโรงงานอุตสาหกรรม โดยพิจารณาถึงความแตกต่างกันในปัจจัย ดังกล่าว ได้แก่

1. แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ (Achievement Motivation)

2. ความพร้อมที่จะเปลี่ยนแปลง หรือ การยอมรับนวัตกรรม

(Change Orientation and Innovativeness)

3. ความเข้าใจบทบาทของผู้อื่น (Empathy)

4. ความมุ่งหวังในการประกอบอาชีพ (Occupation Aspiration)

ก่อนที่จะพิจารณาตามปัจจัยเหล่านี้ จะพิจารณาถึงลักษณะ โดยทั่ว ๆ ไป ของระดับความทันสมัยของกลุ่มผู้รับสัมภาษณ์ทั้งกลุ่มที่ประกอบอาชีพทำนาและกลุ่มที่ประกอบอาชีพในโรงงาน ดังนี้

¹ ดูรายละเอียดเพิ่มเติมในบทที่ 1

แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ (Achievement Motivation)

ปัจจัยประการแรกของความทันสมัย ก็คือ แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ คือ การที่บุคคลมีความต้องการที่จะประสบความสำเร็จในหน้าที่: ework จากการศึกษาพบว่า

1. การวางแผนในการทำงาน¹ (Planning). ผู้รับสัมภาษณ์

ส่วนใหญ่คิดเป็นจำนวนร้อยละ 49 มีความเห็นว่า การวางแผนในการทำงาน ก่อให้เกิดความวิตกกังวล เพราะจะเป็นสิ่งที่ทำให้สำเร็จได้ยาก และมีผู้รับสัมภาษณ์คิดเป็นจำนวนร้อยละ 31 ที่มีความเห็นว่า การวางแผนในการทำงานสามารถจะก่อให้เกิดความสำเร็จได้ต่อไป โดยไม่จำเป็นต้องกังวลให้มากนัก ซึ่งในจำนวนผู้รับสัมภาษณ์ที่มองเห็นประโยชน์ของการวางแผนนั้น เป็นผู้รับสัมภาษณ์ที่ประกอบอาชีพทำนาคิดเป็นร้อยละ 29 และเป็นผู้รับสัมภาษณ์ที่ประกอบอาชีพในโรงงานร้อยละ 33 จะเห็นได้ว่า เกือบจะไม่มีแตกต่างระหว่างผู้รับสัมภาษณ์ที่ประกอบอาชีพในโรงงาน และผู้ที่ประกอบอาชีพทำนา ใดๆก็ตาม จากการศึกษาทำให้ทราบว่าผู้รับสัมภาษณ์จำนวนไม่น้อยที่มีการวางแผนในการทำงานอันเป็นหลักสำคัญประการหนึ่งของสังคมที่ทันสมัย²

2. งานเป็นสิ่งที่สำคัญที่สุด³ (Occupation Primacy) ในสังคม

สมัยใหม่ บุคคลจะยินดีเสียสละความสุขส่วนตัวเพื่อให้งานของตนประสบผลสำเร็จ³ จากผลการวิจัยพบว่า⁴ ผู้รับสัมภาษณ์ให้ความสำคัญกับงานมาก โดยเฉพาะในเรื่องของการพยายามที่จะทำงาน แม่วางานที่จะต้องทำนั้นยากมาก ในการที่จะให้งานนั้นสำเร็จลงได้ โดยคิดเป็นจำนวนร้อยละ 80 ที่เห็นว่างานเป็นสิ่งสำคัญที่สุด แต่มีข้อที่น่าสังเกตประการหนึ่ง

¹ ุรายนละเอียดในภาคผนวก ค. ตารางที่ 166 และตารางที่ 167

² Inkeles and Smith, Becoming Modern..., pp.19-32.

³ ุรายนละเอียดในบทที่ 1

⁴ ุรายนละเอียดในภาคผนวก ค. ตารางที่ 166 และตารางที่ 167

ในเรื่องการทำงานในที่ๆ ห่างไกลจากบ้านหรือภูมิลำเนาเดิมของผู้รับสัมภาษณ์ พบว่า ผู้รับสัมภาษณ์ที่ประกอบอาชีพทำนา มีจำนวนเพียงร้อยละ 43 ที่มีความเห็นว่าจะไปทำงานในที่ห่างไกลได้ ในขณะที่ผู้รับสัมภาษณ์ที่ประกอบอาชีพในโรงงาน มีจำนวนถึงร้อยละ 69 ที่มีความเห็นว่าจะไปทำงานที่ใดก็ได้ ถ้างานนั้นจะประสบผลสำเร็จในอนาคต

3. ความผูกพันกับเครือญาติ (Integration with relatives)

ในสังคมสมัยใหม่ จะมีความผูกพันกับเครือญาติน้อยลง โดยมีค่านิยมว่าต้องการจะไปแสวงหาความก้าวหน้าในชีวิตมากกว่าจะอยู่กับบิดา มารดา หรือญาติอื่น ๆ ซึ่งผลจากการวิจัยพบว่า² กลุ่มผู้รับสัมภาษณ์ส่วนใหญ่คิดเป็นร้อยละ 54 ที่มีความเห็นว่าจะสามารถจะไปทำงานที่อื่นได้ โดยไม่ต้องอยู่กับบิดามารดา

4. การจัดช่วงชั้นของโอกาสก้าวหน้าในชีวิต (Stratification of life chances)

ในสังคมสมัยใหม่ บุคคลจะมีโอกาสก้าวหน้าโดยเท่าเทียมกัน อันเกิดจากความสามารถของบุคคลนั่นเอง³ ผลงานการวิจัยพบว่า⁴ กลุ่มที่ประกอบอาชีพทำนา มีความเห็นในเรื่องนี้ว่า การทำงานของบุคคลนั้นยังไม่ทัดเทียมกัน โดยตอบคำถามที่ถามเกี่ยวกับการเลื่อนกรรมกรเป็นผู้บริหารงาน ถ้ากรรมกรผู้นั้นมีความสามารถสูง ซึ่งผู้รับสัมภาษณ์ที่ประกอบอาชีพทำนาไม่เห็นด้วย (ร้อยละ 36) ขณะที่ผู้รับสัมภาษณ์ที่ประกอบอาชีพในโรงงานไม่เห็นด้วยคิดเป็นจำนวนร้อยละ 55 แสดงให้เห็นว่า ผู้รับสัมภาษณ์ที่ทำงานในโรงงานส่วนใหญ่มีความเห็นว่าจะมีโอกาสนก้าวหน้าเท่าเทียมกันโดยขึ้นกับความสามารถของบุคคลนั้น

1 คุรยละเอียดในบทที่ 1

2 คุรยละเอียดในภาคผนวก ค. ตารางที่ 167

3 คุรยละเอียดในบทที่ 1

4 คุรยละเอียดในภาคผนวก ค. ตารางที่ 167

5. ความเชื่อในบุคคลอื่น (Trust) บุคคลในสังคมสมัยใหม่จะไว้วางใจบุคคลอื่น ๆ โดยไม่จำกัดเฉพาะเครือญาติเท่านั้น ผลการวิจัยพบว่า² ผู้รับสัมภาษณ์มีจำนวนน้อยที่ให้ความไว้วางใจบุคคลอื่น คือมีเพียงร้อยละ 22 เท่านั้นที่ไม่เห็นด้วยกับการไว้วางใจเฉพาะเพื่อนและญาติในการทำงาน โดยผู้รับสัมภาษณ์ที่มีความเห็นเช่นนี้เป็นผู้รับสัมภาษณ์ที่ประกอบอาชีพทำนาเพียงร้อยละ 16 เท่านั้น ส่วนผู้รับสัมภาษณ์ที่ประกอบอาชีพในโรงงานมีจำนวนร้อยละ 28 ซึ่งเป็นจำนวนที่มากกว่ากลุ่มที่ประกอบอาชีพทำนา แสดงให้เห็นว่ากลุ่มที่ประกอบอาชีพในโรงงานมีความรู้สึกไว้วางใจบุคคลอื่นมากพอสมควร

6. เวลา (Time) คนสมัยใหม่จะรู้จักใช้เวลาให้เกิดประโยชน์ โดยคิดถึงอนาคตมากกว่าที่จะคิดถึงสิ่งที่ผ่านพ้นไปแล้ว³ จากการวิจัยพบว่า⁴ ผู้รับสัมภาษณ์ส่วนใหญ่รู้จักการใช้เวลาให้เกิดประโยชน์ คิดเป็นร้อยละ 54

7. ความตื่นตัวต่อการเปลี่ยนแปลง (Activism)⁵ คนในสังคมสมัยใหม่จะเลิกเชื่อถือโชคชะตา โดยมีการยอมรับการเปลี่ยนแปลงซึ่งรวมถึงเรื่องการทำงานด้วย จากการวิจัยพบว่า⁶ ผู้รับสัมภาษณ์ส่วนใหญ่ยังมีความเชื่อในเรื่องโชคชะตาคือ คิดเป็นจำนวนร้อยละ 70 โดยเป็นกลุ่มผู้รับสัมภาษณ์ที่ประกอบอาชีพทำนาร้อยละ 80 ขณะที่ผู้รับสัมภาษณ์ที่ประกอบอาชีพในโรงงานมีจำนวนร้อยละน้อยกว่าคือคิดเป็นจำนวนร้อยละ 60 โดยที่กลุ่มผู้รับสัมภาษณ์ที่ประกอบอาชีพในโรงงานคิดเป็น

¹ คู่มือระเบียบวิธีวิจัยในบทที่ 1

² คู่มือระเบียบวิธีวิจัยในภาคผนวก ค. ตารางที่ 167

³ คู่มือระเบียบวิธีวิจัยในบทที่ 1 และบทที่ 2

⁴ คู่มือระเบียบวิธีวิจัยในภาคผนวก ค. ตารางที่ 167

⁵ คู่มือระเบียบวิธีวิจัยในบทที่ 1

⁶ คู่มือระเบียบวิธีวิจัยในภาคผนวก ค. ตารางที่ 167

จำนวนร้อยละ 30 ที่ไม่เชื่อถือในเรื่องของโชคชะตา ซึ่งเป็นจำนวนมากกว่าผู้รับ
สัมภาษณ์ที่ประกอบอาชีพทำนา (ร้อยละ 14)

8. การรู้จักเสี่ยงในการทำงาน (risk - taking)¹ ในสังคม
สมัยใหม่ โดยเฉพาะในสังคมอุตสาหกรรม การที่บุคคลจะประสบความสำเร็จใน
การทำงานได้นั้นจะต้องรู้จักเสี่ยงในการลงทุนทำงานบ้าง ในที่นี้พบว่า² ผู้รับ
สัมภาษณ์ส่วนใหญ่เห็นด้วยกับการเสี่ยงที่จะทำงาน เพื่อให้ได้ผลลัพธ์สำเร็จในภายหลัง
คิดเป็นร้อยละ 62

ดังนั้นจะเห็นได้ว่า ผู้รับสัมภาษณ์ส่วนใหญ่จะมีความทันสมัย ในปัจจัยแรง
จูงใจไม่สัมฤทธิ์มากพอสมควร ดังจะเห็นได้จากตารางสรุป ระดับของแรงจูงใจ
ไม่สัมฤทธิ์ดังนี้

ศูนย์วิทยพัชกร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

¹ รวบรวมโดยคณะในบทที่ 1

² รวบรวมโดยคณะในภาคผนวก ค. ตารางที่ 167

ตารางที่ 27 ระดับของแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์จำแนกตามกลุ่มอาชีพ

ระดับของแรง จูงใจใฝ่สัมฤทธิ์	กลุ่มอาชีพ (ร้อยละ)		รวม
	กลุ่มที่ประกอบอาชีพทำนา	กลุ่มที่ประกอบอาชีพในโรงงาน	
สูง	17.7 (26)	29.1 (43)	23.4 (69)
กลาง	78.9 (116)	70.5 (104)	74.6 (220)
ต่ำ	3.4 (5)	0.7 (1)	2.0 (6)
รวม	100.0 (147)	100.0 (148)	100.0 (295)

เมื่อพิจารณาระดับของแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของกลุ่มที่ประกอบอาชีพทำนา และกลุ่มที่ประกอบอาชีพในโรงงาน จากตารางที่ 27 นี้จะเห็นได้ชัดเลยว่า ส่วนใหญ่แล้วจะมีระดับของแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์อยู่ในระดับปานกลาง เป็นจำนวนถึงร้อยละ 75 อย่างไรก็ตามเมื่อพิจารณาเฉพาะกลุ่มแล้ว พบว่ากลุ่มที่ประกอบอาชีพในโรงงานมีจำนวนถึงร้อยละ 29 ที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์อยู่ในระดับสูง ในขณะที่กลุ่มที่ประกอบอาชีพทำนามีและจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์อยู่ในระดับสูงเป็นจำนวนร้อยละ 18

ความพร้อมที่จะเปลี่ยนแปลง (Change Orientation and Innovativeness)

ความพร้อมที่จะเปลี่ยนแปลง หมายถึง ความพร้อมในการยอมรับประสบการณ์ใหม่ หรือหมายถึง การยอมรับนวัตกรรม และรวมถึงการยอมรับในเรื่องการเปลี่ยนแปลงของสังคมด้วย ซึ่งสิ่งเหล่านี้เป็นลักษณะของสังคมสมัยใหม่ ถ้าหากบุคคลมีความพร้อมในเรื่องนี้มาก บุคคลนั้นจะมีระดับความทันสมัยสูง ¹

จากผลการวิจัยพบว่า

1. ความพร้อมในการยอมรับประสบการณ์ใหม่ และมีการทัศนคติยอมรับนวัตกรรม ผู้รับสัมภาษณ์ส่วนใหญ่มีความเห็นว่า ² ในการทำงานของตนเองนั้นมีการนำเอาเครื่องมือเครื่องจักรใหม่ ๆ มาใช้ รู้จักการปลูกข้าวพันธุ์ใหม่ การไถพยุและสิ่งอื่น ๆ อีกมาก ซึ่งจัดว่าเป็นประสบการณ์ใหม่สำหรับกลุ่มผู้รับสัมภาษณ์ โดยคิดเป็นร้อยละ 40 ที่มีความเห็นว่ามีการเปลี่ยนแปลงในการทำงานในคานนี้มาก มีเพียงจำนวนร้อยละ 23 เท่านั้น ที่ไม่มีการเปลี่ยนแปลงในการทำงานของตนเองเลย

นอกจากนี้ กลุ่มผู้รับสัมภาษณ์ส่วนใหญ่ มีความเห็นว่า ³ ถ้ามีการเปลี่ยนแปลงวิธีการปลูกข้าวแบบใหม่เพื่อให้ได้ผลผลิตที่ดีกว่าเดิม ผู้รับสัมภาษณ์จะยอมรับและเห็นด้วยกับวิธีการนั้น คิดเป็นจำนวนร้อยละ 69 และมีผู้ที่ไม่เห็นด้วยเพียงร้อยละ 20 เท่านั้น

¹ รุรายละเอียคในบทที่ 1

² รุรายละเอียคภาคผนวก .ค. ตารางที่ 170 และตารางที่ 171

³ รุรายละเอียคภาคผนวก ค. ตารางที่ 170 และตารางที่ 171

ผลจากการวิจัยดังกล่าวนี้ ทำให้เห็นได้ชัดเจนว่า กลุ่มผู้รับสัมภาษณ์ทั้งกลุ่มที่ประกอบอาชีพทำนา และกลุ่มที่ประกอบอาชีพในโรงงาน ต่างก็มีการยอมรับประสบการณ์ใหม่ เป็นส่วนใหญ่ แต่ระดับการยอมรับในระหว่าง 2 กลุ่มนี้ต่างกัน

2. การยอมรับในเรื่องการเปลี่ยนแปลงของสังคม ผู้รับสัมภาษณ์ได้แสดงความคิดเห็นในเรื่องความมีเสรีภาพในการทำงานของผู้หญิงที่มากขึ้นกว่าเดิม¹ ว่า มีความรู้สึกเห็นด้วยกับการที่ผู้หญิงจะมีเสรีภาพกว่าเดิม คิดเป็นจำนวนร้อยละ 55 แต่เมื่อพิจารณาแยกความกลุ่มอาชีพแล้ว พบว่า กลุ่มที่ประกอบอาชีพทำนามีความรู้สึกเห็นด้วยกับเรื่องนี้ คิดเป็นร้อยละ 41 และมีผู้ไม่เห็นด้วยเป็นจำนวนร้อยละ 44 ในขณะที่กลุ่มผู้ประกอบอาชีพในโรงงานเห็นด้วยกับเรื่องนี้เป็นจำนวนร้อยละ 69 และมีผู้ไม่เห็นด้วยเพียงร้อยละ 22 เท่านั้น ดังนั้นกลุ่มผู้รับสัมภาษณ์ที่ประกอบอาชีพในโรงงานส่วนใหญ่แล้ว จะมีความยอมรับในเรื่องเสรีภาพของผู้หญิงมากกว่ากลุ่มผู้รับสัมภาษณ์ที่ประกอบอาชีพทำนา ซึ่งแสดงให้เห็นถึงลักษณะความทันสมัยได้ประการหนึ่ง²

เกี่ยวกับเรื่องแนวความคิดที่มีต่อการเปลี่ยนแปลงทางด้านการศึกษาของเด็กพบว่า³ กลุ่มผู้ประกอบอาชีพทำนาและกลุ่มที่ประกอบอาชีพในโรงงาน มีความเห็นว่าเด็กมีโอกาสจะได้รับการศึกษาโดยเท่าเทียมกันมากขึ้นกว่าเดิมเป็นจำนวนร้อยละ 77 และในเรื่องการสอนให้เด็กรู้จักการดำเนินชีวิตแบบใหม่พบว่า⁴ ทั้งสองกลุ่ม มีความเห็นเหมือนกันเป็นส่วนใหญ่ว่า ควรสอนให้เด็กเรียนรู้วิธีการดำเนินชีวิตทั้งแบบดั้งเดิม และ

¹ รายละเอียดในภาคผนวก ค. ตารางที่ 172

² รายละเอียดในมทที่ 1

³ รายละเอียดในภาคผนวก ค. ตารางที่ 173

⁴ รายละเอียดในภาคผนวก ค. ตารางที่ 175

แบบสมัยใหม่เช่นกัน โดยมีเหตุผลว่า เพื่อไม่ให้เด็กทะเลาะเล่นขบธรรมเนียมนิยมประเพณีดั้งเดิมของไทยไป อย่างไรก็ตาม เพื่อพิจารณาในรายละเอียดพบว่า กลุ่มที่ประกอบอาชีพทำนามีจำนวนร้อยละ 38 มีความเห็นว่า ควรสอนให้เด็กเรียนรู้เฉพาะวิถีดำเนินชีวิตแบบเดิมมากกว่าแบบสมัยใหม่ ในขณะที่กลุ่มที่ประกอบอาชีพในโรงงานมีความเห็นเช่นนี้เพียงร้อยละ 20 ผู้ประกอบอาชีพในโรงงานเห็นว่าควรสอนให้เด็กเรียนรู้วิถีการดำเนินชีวิตในสังคมสมัยใหม่มากกว่าจะสอนวิถีการดำเนินชีวิตแบบเดิม

นอกจากนี้ ในเรื่องความคิดเห็นที่มีต่อความสำคัญของศาสนาพบว่า 1 ส่วนในสี่ของกลุ่มผู้รับสัมภาษณ์ที่ประกอบอาชีพทำนามีความเห็นว่า ศาสนายังมีความสำคัญอยู่มาก ส่วนกลุ่มผู้ทำงานในโรงงานที่มีความเห็นว่า ศาสนายังมีความสำคัญมากเป็นจำนวนเกินครึ่งเล็กน้อย อย่างไรก็ตาม กลุ่มผู้รับสัมภาษณ์ที่ประกอบอาชีพในโรงงานจำนวนร้อยละ 29 มีความเห็นว่า ศาสนาลดความสำคัญลงไปแล้ว ในขณะที่กลุ่มที่ประกอบอาชีพทำนาเห็นว่า ศาสนาลดความสำคัญไปเพียงร้อยละ 11 เท่านั้น

สำหรับเรื่องศาสนา Inkeles ได้เสนอแนวความคิดว่า ความเชื่อในศาสนาจะลดลง เมื่อมีการศึกษา มีประสบการณ์ในการทำงานอุตสาหกรรม และมีประสบการณ์ในสังคมเมืองมากขึ้น ซึ่งจะเห็นได้ว่า ผลจากทฤษฎีวิจัยครั้งนี้ยังไม่อาจสรุปตามแนวความคิดของ Inkeles ได้อย่างชัดเจนนัก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะคนไทยมีการอบรมสั่งสอนในเรื่องของศาสนามาช้านาน โดยเฉพาะการนับถือศาสนาพุทธของคนไทย ซึ่งมีการสอนให้คนเชื่อในการกระทำกรรมดีมากกว่าสอนให้เชื่อพระเจ้า หรือสิ่งซึ่งเหตุผล ดังนั้นจะเห็นได้ว่า ศาสนายังเป็นเรื่องที่สำคัญอยู่มากสำหรับจิตใจของคนไทย แม้ว่าจะมีความทันสมัยในทางอื่น ๆ แล้วก็ตาม

¹ ร้อยละเอี่ยคในภาคผนวก ค. ตารางที่ 174

² ร้อยละเอี่ยคในบทที่ 7

กล่าวโดยสรุป กลุ่มผู้รับสัมภาษณ์ทั้งสองกลุ่มอาชีพ มีความพร้อมในเรื่องการเปลี่ยนแปลงกันเป็นส่วนใหญ่ ดังจะเห็นได้ในตารางที่ 28 ดังนี้

ตารางที่ 28 ระดับของความพร้อมที่จะเปลี่ยนแปลง จำแนกตามกลุ่มอาชีพ

ระดับของความ พร้อมที่จะเปลี่ยนแปลง	กลุ่มอาชีพ (ร้อยละ)		รวม
	กลุ่มที่ประกอบอาชีพทำนา	กลุ่มที่ประกอบอาชีพในโรงงาน	
สูง	66.7 (98)	71.6 (106)	69.2 (204)
กลาง	25.9 (38)	23.0 (34)	24.4 (72)
ต่ำ	7.5 (11)	5.4 (8)	6.4 (19)
รวม	100.0 (147)	100.0 (148)	100.0 (295)

จากตาราง สันเกตได้ว่าทั้งสองกลุ่มอาชีพจะมีความพร้อมที่จะเปลี่ยนแปลงอยู่ในระดับสูง เป็นส่วนใหญ่ คือ กลุ่มที่ประกอบอาชีพทำนามีจำนวนร้อยละ 67 และกลุ่มที่ประกอบอาชีพในโรงงานมีจำนวนร้อยละ 72 ซึ่งเป็นจำนวนที่ไม่แตกต่างกันมากนัก

ความเข้าใจบทบาทของผู้อื่น (Empathy)

การเข้าใจบทบาทของผู้อื่น หมายถึง การที่บุคคลคาดหมาย หรือเข้าใจบทบาทและหน้าที่ของบุคคลอื่นได้อย่างถูกต้อง¹

1. การเข้าใจบทบาทผู้อื่นที่อยู่ในระดับใกล้เคียงกับบุรุษสัมพันธ์ ซึ่งได้แก่²

การเห็นประธานลูกเสือชาวบ้าน การเป็นอาจารย์ใหญ่โรงเรียนในท้องที่บางวัน การเป็นกำนันในท้องที่นี้ บุรุษสัมพันธ์ส่วนใหญ่จะไม่ทราบว่ามีบทบาทอย่างไร เช่น บทบาทของประธานลูกเสือชาวบ้านที่มีต่อชุมชนมีบุรุษสัมพันธ์เป็นจำนวนถึงร้อยละ 60 ที่ไม่ทราบถึงบทบาทของประธานลูกเสือชาวบ้าน ส่วนบุรุษสัมพันธ์ที่ทราบถึงบทบาทของประธานลูกเสือชาวบ้านที่มีต่อชุมชนนั้น พิจารณาในรายละเอียดพบว่า เป็นกลุ่มบุรุษสัมพันธ์ที่ทำงานในโรงงานเป็นจำนวนร้อยละ 40 ในขณะที่กลุ่มบุรุษสัมพันธ์ที่ประกอบอาชีพทำนามีเพียงร้อยละ 24 เท่านั้นที่ทราบถึงบทบาทของประธานลูกเสือชาวบ้าน

ส่วนบทบาทของกำนันในการแก้ไขปัญหาคriminal บุรุษสัมพันธ์ พบว่า กลุ่มที่ประกอบอาชีพทำนาสามารถบอกได้ถึงบทบาทของกำนันเป็นจำนวนร้อยละ 29 ซึ่งเป็นจำนวนร้อยละน้อยกว่ากลุ่มที่ประกอบอาชีพในโรงงาน โดยบุรุษสัมพันธ์กลุ่มนี้มีจำนวนร้อยละ 41 ที่สามารถบอกถึงบทบาทของกำนันได้

¹ ดูรายละเอียดในบทที่ 1

² ดูรายละเอียดในภาคผนวก ค. ตารางที่ 177, 178, 179 และ 180

2. การเข้าใจบทบาทของผู้นที่อยู่ในระดับสูงกว่าผู้รับสัมภาษณ์พอสมควร

ได้แก่ ¹ บทบาทของหัวหน้าเขตในการเลือกตั้ง บทบาทของผู้จัดการโรงงานอุตสาหกรรม และบทบาทของบุคลากรไฟฟ้าส่วนภูมิภาคพบว่า ผู้รับสัมภาษณ์ส่วนใหญ่ ไม่ทราบถึงบทบาทของบุคคลเหล่านี้ เช่น บทบาทของหัวหน้าเขตในการเลือกตั้งผู้แทนราษฎร ผู้รับสัมภาษณ์กลุ่มที่ประกอบอาชีพทำนา ไม่ทราบถึงบทบาทของหัวหน้าเขตเป็นจำนวนถึงร้อยละ 73 ซึ่งกลุ่มที่ประกอบอาชีพในโรงงานก็มีจำนวนมาก เช่นกัน (ร้อยละ 62) อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณาถึงผู้รับสัมภาษณ์ที่ทราบบทบาทของหัวหน้าเขต แล้วพบว่า กลุ่มที่ประกอบอาชีพทำนา ทราบถึงบทบาทเพียงร้อยละ 15 ส่วนกลุ่มที่ประกอบอาชีพในโรงงานมีจำนวนร้อยละสูงกว่าหนึ่งเท่าตัวที่ทราบบทบาทของหัวหน้าเขต

3. การเข้าใจบทบาทของผู้นที่อยู่ในระดับสูงกว่าผู้รับสัมภาษณ์มาก ได้แก่ ²

บทบาทของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการในการพัฒนาโรงเรียนในชนบท และบทบาทของนายกรัฐมนตรีนในการแก้ไขปัญหาอาชญากรรม พบว่า ผู้รับสัมภาษณ์ส่วนใหญ่ไม่ทราบถึงบทบาทของบุคคลเหล่านี้ ตัวอย่างเช่น บทบาทของนายกรัฐมนตรีน ผู้รับสัมภาษณ์ทั้งสองกลุ่มอาชีพมีจำนวนร้อยละ 67 ที่ไม่ทราบถึงบทบาทของบุคคลนี้ ผู้รับสัมภาษณ์ที่สามารถบอกถึงบทบาทของนายกรัฐมนตรีนได้ พิจารณาในรายละเอียดพบว่า กลุ่มที่ประกอบอาชีพทำนามีเพียงร้อยละ 20 เท่านั้น ส่วนกลุ่มที่ประกอบอาชีพในโรงงานมีจำนวนร้อยละ 37 ซึ่งมากกว่ากลุ่มที่ประกอบอาชีพทำนาเกือบหนึ่งเท่าตัว

¹ รวบรวมละเอียดในภาคผนวก ค. ตารางที่ 101, 102

² รวบรวมละเอียดในภาคผนวก ค. ตารางที่ 103, 104

จะเห็นได้ว่า การเข้าใจบทบาทของผู้นับสมาชิกยังไม่อยู่ในระดับที่สูงมากนัก แม้ว่าจะเป็นคุณลักษณะที่จำเป็นประการหนึ่งของความทันสมัย ก็ยังเห็นได้อย่างชัดเจนจากตารางที่ 29 นี้

ตารางที่ 29 การเข้าใจบทบาทของผู้นับสมาชิกตามกลุ่มอาชีพ

ระดับของการเข้าใจ บทบาทของผู้นับ	กลุ่มอาชีพ (ร้อยละ)		
	กลุ่มที่ประกอบอาชีพทำนา	กลุ่มที่ประกอบอาชีพในโรงงาน	รวม
สูง	2.7 (4)	14.2 (21)	8.5 (25)
กลาง	17.0 (25)	27.7 (41)	22.4 (66)
ต่ำ	80.3 (118)	58.1 (86)	69.2 (204)
รวม	100.0 (147)	100.0 (148)	100.0 (295)

จากตารางข้างต้นในเรื่องการเข้าใจบทบาทของผู้นับ พบว่า ส่วนใหญ่แล้วกลุ่มที่ประกอบอาชีพการทำนาจะมีระดับของการเข้าใจบทบาทของผู้นับอยู่ในระดับต่ำ คือมีจำนวนถึงร้อยละ 80 และมีผู้อยู่ในระดับสูงเพียงร้อยละ 3 เท่านั้น ซึ่งเมื่อพิจารณาในกลุ่มที่ประกอบอาชีพในโรงงานแล้ว พบว่า กลุ่มนี้มีระดับการเข้าใจบทบาทของผู้นับอยู่ในระดับสูงเป็นจำนวนร้อยละ 14 และประมาณครึ่งหนึ่งของผู้รับการสัมภาษณ์จะมีระดับการเข้าใจบทบาทของผู้นับอยู่ในระดับต่ำเป็นจำนวนร้อยละ 58 อย่างไรก็ตามทั้ง 2 กลุ่มจะมีการเข้าใจบทบาทของผู้นับอยู่ในระดับต่ำเป็นส่วนใหญ่ คือร้อยละ 69 ที่เป็นเช่นนี้เนื่องจากผู้รับสัมภาษณ์ให้ความสนใจเฉพาะหน้าที่ที่ตนเองกระทำอยู่ โดยไม่สนใจสิ่งอื่น นอกจากนี้ผู้รับสัมภาษณ์บางคนไม่กล้าที่จะตอบแบบสัมภาษณ์ เพราะเกรงว่าตนจะเข้าใจผิดหรือตอบผิด ส่วนผู้ที่มีการเข้าใจบทบาทของผู้นับในระดับสูงมักจะเป็นบุคคลที่มีการเปิดรับสื่อมวลชนมาก ซึ่งจะกล่าวถึงในบทที่ 6

ความมุ่งหวังในการประกอบอาชีพ (Occupation Aspiration)

ความมุ่งหวังในการประกอบอาชีพหมายถึง ¹ การที่บุคคลตระหนักถึงระดับความเป็นอยู่ของชีวิตที่สูงขึ้นกว่าเดิม และทำให้เกิดความมุ่งหวังในการประกอบอาชีพทั้งของตนเองและครอบครัวของตน จากการวิจัยพบว่า

1. ความมุ่งหวังในการประกอบอาชีพที่บุคคลมีต่อตนเอง จากตารางที่ 30 จะเห็นได้ว่า กลุ่มผู้รับสัมภาษณ์ที่ประกอบอาชีพการทํานาส่วนใหญ่แล้ว จะยังคงเลือกอาชีพเกษตรกรต่อไป คิดเป็นร้อยละ 74 มีจำนวนน้อยที่คิดว่าจะเปลี่ยนอาชีพไปเป็นช่าง หรือประกอบธุรกิจ เช่น การค้าขาย เปิดร้านขายของ ไปจนถึงประกอบธุรกิจขนาดใหญ่ ซึ่งต่างจากกลุ่มผู้รับสัมภาษณ์ที่ประกอบอาชีพในโรงงานจะมีความต้องการในการเปลี่ยนงานมากกว่า กล่าวคือ มีจำนวนเพียงร้อยละ 16 เท่านั้นที่คิดว่าตนเองจะเป็นกรรมกรในโรงงานต่อไปโดยไม่เปลี่ยนแปลง แต่ส่วนใหญ่แล้วมีการเปลี่ยนแปลงมาก ดังจะเห็นได้จากการที่ผู้รับสัมภาษณ์ต้องการทำงานเป็นช่างฝีมือ หรือประกอบธุรกิจขนาดเล็กเป็นการส่วนตัวถึงร้อยละ 37 และยังมีผู้รับสัมภาษณ์ที่ต้องการจะเปลี่ยนแปลงงานไปจนถึงงานในระดับสูง คือ มีจำนวนถึงร้อยละ 16 ในขณะที่ผู้รับสัมภาษณ์ที่ประกอบอาชีพทํานามีเพียงร้อยละ 6 เท่านั้น

จะเห็นได้ว่า กลุ่มผู้ที่ประกอบอาชีพในโรงงานจะมีความมุ่งหวังในการประกอบอาชีพสูงกว่ากลุ่มที่ประกอบอาชีพทํานา

¹ รวบรวมละเอียดในบทที่ 1

ตารางที่ 30 ระดับความมุ่งหวังในการประกอบอาชีพสำหรับตนเอง จำแนกตามกลุ่มอาชีพ

ระดับความมุ่งหวังในการประกอบอาชีพสำหรับตนเอง	กลุ่มอาชีพ (ร้อยละ)		
	กลุ่มที่ประกอบอาชีพทำนา	กลุ่มที่ประกอบอาชีพในโรงงาน	รวม
1. เกษตรกรหรือกรรมกร ในโรงงาน	74.4 (99)	15.7 (21)	44.9 (120)
2. ช่างซ่อมรถ ช่างแก เครื่องยนต์ วิทยุ โทรทัศน์ ช่างทำโลหะ เค้กกับใช้ใน สำนักงาน ค้าขายระดับต่ำ ฯลฯ	-	9.7 (13)	5.2 (14)
3. รับราชการระดับต่ำ ช่างฝีมือ พนักงานบริการ ผู้ประกอบการกิจการเล็ก ฯลฯ	3.8 (5)	37.3 (50)	20.6 (55)
4. รับราชการระดับกลาง ครู ผู้ประกอบการกิจการ กลางไปจนถึงผู้ประกอบการ กิจการขนาดค่อนข้างใหญ่ ฯลฯ	15.0 (20)	21.6 (29)	18.4 (49)
5. รับราชการในระดับสูง ข้าราชการปกครองผู้ ประกอบวิชาชีพเฉพาะ นักธุรกิจระดับสูง ผู้ ประกอบการกิจการขนาดใหญ่ อาจารย์มหาวิทยาลัย ฯลฯ	6.0 (8)	15.7 (21)	10.9 (29)
รวม	100.0 (133)	100.0 (134)	100.0 (267)

นอกจากนี้ ในเรื่องทัศนคติที่มีต่องานสำหรับตนเองนั้น จากผลการวิจัย (ตารางที่ 31) พบว่า กลุ่มที่ประกอบอาชีพทำนาจะให้ความสำคัญกับงานที่เหมาะสมกับสติปัญญาของตนเอง (ร้อยละ 70) มีความพอใจกับอาชีพที่เป็นอิสระ (ร้อยละ 63) และจะให้ความสำคัญกับงานที่มีประโยชน์ต่อประเทศ (ร้อยละ 53) รวมทั้งต้องเป็นอาชีพที่บีบคั้นการเอาตัวรอดให้ต่ำ (ร้อยละ 53) ส่วนสิ่งที่คิดว่าไม่สำคัญสำหรับกลุ่มที่ประกอบอาชีพทำนาคือ อาชีพที่จะทำให้บุคคลนั้นมีอำนาจเหนือบุคคลอื่น (ร้อยละ 60) และอาชีพที่มีสวัสดิการเป็นสิ่งไม่สำคัญสำหรับผู้รับสัมภาษณ์กลุ่มนี้ (ร้อยละ 57)

เมื่อพิจารณาจากกลุ่มผู้รับสัมภาษณ์ที่ทำงานในโรงงานพบว่า กลุ่มผู้รับสัมภาษณ์กลุ่มนี้ ก็มีความเห็นเช่นเดียวกับกลุ่มที่ประกอบอาชีพทำนา กล่าวคือ ให้ความสำคัญกับงานที่เหมาะสมกับระดับสติปัญญาของตนเอง (ร้อยละ 66) และชอบงานที่มีความเป็นอิสระ (ร้อยละ 59) มีข้อแตกต่างอยู่บ้างก็คือ กลุ่มนี้ให้ความสำคัญกับงานที่เปิดโอกาสให้ก้าวหน้าในการทำงานคิดเป็นจำนวนร้อยละ 63 นอกจากนี้ก็ต้องการอาชีพที่ไร้รายได้ (ร้อยละ 58) อาชีพที่ให้ความมั่นคงไม่ต้องเปลืองงานบ่อย ๆ (ร้อยละ 54) ส่วนลักษณะของอาชีพที่กลุ่มนี้คิดว่าไม่ใช่สิ่งสำคัญในการเลือกอาชีพก็คือ อาชีพที่มีค้ำมาารคายากให้ทำ (ร้อยละ 49) อาชีพที่มีอำนาจ (ร้อยละ 58) ส่วนการให้ความสำคัญกับอาชีพในเรื่องอื่น ๆ ไม่มีความแตกต่างกันมากนัก

จะเห็นได้ว่า กลุ่มผู้รับสัมภาษณ์ที่ประกอบอาชีพในโรงงานจะให้ความสำคัญกับงานที่ทำ โดยคำนึงถึงความก้าวหน้า รายได้ ความมั่นคงของงานมากกว่าที่กลุ่มผู้รับสัมภาษณ์ที่ประกอบอาชีพทำนา ให้ความสำคัญกับเรื่องเหล่านี้ ซึ่งการให้ความสำคัญเช่นนี้เป็นลักษณะคนในสังคมสมัยใหม่¹

¹ ดูรายละเอียดในบทที่ 1

ตารางที่ 31 ความสำคัญของงานสำหรับตนเอง เฉพาะกลุ่มที่ประกอบอาชีพทำนา

ความสำคัญของงานสำหรับตนเอง	ไม่สำคัญ	ปานกลาง	สำคัญ	รวม
อาชีพที่เหมาะสมกับสติปัญญา	13.7 (18)	16.6 (22)	69.5 (91)	100.0 (131)
อาชีพที่มีคามารถอยากให้ทำ	19.8 (26)	27.5 (36)	52.7 (69)	100.0 (131)
อาชีพที่มีรายได้ดี	18.3 (24)	38.2 (50)	43.5 (57)	100.0 (131)
อาชีพที่ทำให้หน้ามีค่าและมีเกียรติ	38.9 (51)	33.6 (44)	27.5 (36)	100.0 (131)
อาชีพที่มีประโยชน์ต่อประเทศ	16.8 (22)	29.8 (39)	53.4 (70)	100.0 (131)
อาชีพที่เปิดโอกาสให้ก้าวหน้าใน การทำงาน	33.6 (44)	37.4 (49)	29.0 (38)	100.0 (131)
อาชีพเกี่ยวกับบุคคลที่นับถือ	38.9 (51)	20.6 (27)	40.5 (53)	100.0 (131)
อาชีพที่ให้ความมั่นคงมาก	21.4 (28)	35.1 (46)	43.5 (57)	100.0 (131)
อาชีพที่ให้ความสนุกสนาน	37.4 (49)	26.7 (35)	35.9 (47)	100.0 (131)
อาชีพอิสระ	15.3 (20)	22.1 (29)	62.6 (82)	100.0 (131)
อาชีพที่มีสวัสดิการ	57.3 (75)	26.0 (34)	16.8 (22)	100.0 (131)
อาชีพที่มีอำนาจ	59.5 (78)	26.7 (35)	13.7 (18)	100.0 (131)

ตารางที่ 31 (ต่อ) ความสำคัญของงานโรงงาน เฉพาะกลุ่มที่ประกอบอาชีพในโรงงาน

ความสำคัญของงานสำหรับตนเอง	ไม่สำคัญ	ปานกลาง	สำคัญ	รวม
อาชีพที่เหมาะสมกับสติปัญญา	13.4 (18)	20.1 (27)	66.4 (89)	100.0 (134)
อาชีพที่มีความรกรากยากให้ทำ	49.3 (66)	15.7 (21)	35.1 (47)	100.0 (134)
อาชีพที่มีรายได้ดี	12.7 (17)	29.9 (40)	57.5 (77)	100.0 (134)
อาชีพที่ทำใหม่หน้ามีค่าและมีเกียรติ	41.8 (56)	26.9 (36)	31.3 (42)	100.0 (134)
อาชีพที่มีประโยชน์ต่อประเทศ	28.4 (38)	26.9 (36)	44.8 (60)	100.0 (134)
อาชีพที่เปิดโอกาสให้ก้าวหน้า ในการงาน	15.7 (21)	20.9 (28)	63.4 (85)	100.0 (134)
อาชีพที่เกี่ยวข้องกับบุคคลที่นับถือ	41.0 (55)	17.2 (23)	41.8 (56)	100.0 (134)
อาชีพที่ให้ความมั่นคงมาก	21.6 (29)	24.6 (33)	53.7 (72)	100.0 (134)
อาชีพที่ให้ความสนุกสนาน	37.3 (50)	23.1 (31)	39.6 (53)	100.0 (134)
อาชีพอิสระ	20.1 (27)	20.9 (28)	59.0 (79)	100.0 (134)
อาชีพที่มีสวัสดิการ	32.1 (43)	23.1 (31)	44.8 (60)	100.0 (134)
อาชีพที่มีอำนาจ	58.2 (78)	23.9 (32)	17.9 (24)	100.0 (134)

2. ความมุ่งหวังในการประกอบอาชีพสำหรับบุตร จากตารางที่ 32 จะเห็นได้ว่า กลุ่มผู้รับสัมภาษณ์ทั้งสองกลุ่มอาชีพรส่วนใหญ่จะไม่มุ่งหวังใ้บุตรของคนเลือกที่จะทำงานในระดับ 1 และระดับ 2 เลย โดยมีเพียงกลุ่มผู้รับสัมภาษณ์ที่ประกอบอาชีพทำนา มุ่งหวังที่จะให้บุตรของคนประกอบอาชีพทำนาคอไปร้อยละ 9 เท่านั้น กลุ่มผู้รับสัมภาษณ์ทั้งสองกลุ่มต่างก็มีความมุ่งหวังที่จะให้บุตรประกอบอาชีพในระดับสูง กล่าวคือ กลุ่มที่ประกอบอาชีพทำนาต้องการให้บุตรของคนเข้ารับราชการ โดยให้การศึกษาแก่บุตรจนถึงระดับมหาวิทยาลัย เช่น ให้เป็นแพทย์ ทหาร ตำรวจ อาจารย์ เป็นต้น ส่วนกลุ่มที่ประกอบอาชีพในโรงงาน ต้องการให้บุตรของคนศึกษาถึงระดับมหาวิทยาลัย เช่น เดียวกัน โดยส่วนใหญ่ต้องการให้บุตรเป็นแพทย์ วิศวกร หรือประกอบอาชีพตามความถนัดของบุตร และประกอบอาชีพทางค้าธุรกิจ เช่น มีร้านเป็นของตนเอง มีบริษัท เป็นต้น

พิจารณาจากตารางแล้ว จะเห็นได้ว่า กลุ่มผู้รับสัมภาษณ์ทั้งสองกลุ่ม มีความมุ่งหวังให้บุตรเลือกอาชีพในระดับ 3 และระดับ 4 น้อยมาก อย่างไรก็ตามจะเห็นได้อย่างชัดเจนว่า กลุ่มผู้รับสัมภาษณ์ทั้งสองกลุ่มมีความเห็นตรงกัน ในการที่ให้บุตรของคนได้ทำงานที่ดีที่สุด อันเป็นลักษณะของคนในสังคมสมัยใหม่ ที่ต้องการให้บุตรมีการเปลี่ยนแปลงทางด้านอาชีพทางไปจากอาชีพเดิมของบิดามารดา ¹

¹ ฎรายละเอียดยุคใหม่ที่ 1

ตารางที่ 32 ระดับความมุ่งหวังในการประกอบอาชีพสำหรับบุตร จำแนกตามกลุ่มอาชีพ

ระดับความมุ่งหวังในการ ประกอบอาชีพสำหรับบุตร	กลุ่มอาชีพ (ร้อยละ)		รวม ร้อยละ
	กลุ่มที่ประกอบอาชีพทำนา	กลุ่มที่ประกอบอาชีพในโรงงาน	
1. เกษตรกรหรือกรรมกร ในโรงงาน	9.3 (10)	-	4.4 (10)
2. ช่างซ่อมรถ ช่างแก เครื่องยนต์ วิทยุ โทรทัศน์ ช่างทำโลหะ ได้กรับใช้ในส่วนงาน คานาขายระดับต่ำ ฯลฯ	-	-	-
3. รับราชการระดับต่ำ เสมียน ช่างฝีมือ พนักงานบริการ ผู้ ประกอบธุรกิจขนาดเล็ก ฯลฯ	8.4 (9)	-	5.3 (12)
4. รับราชการระดับกลาง ครู ผู้ประกอบธุรกิจ ขนาดกลางไปจนถึงผู้ ประกอบธุรกิจขนาด ค่อนข้างใหญ่ ฯลฯ	9.3 (10)	7.4 (9)	8.3 (19)
5. รับราชการในระดับสูง ข้าราชการปกครอง ผู้ประกอบวิชาชีพเฉพาะ นักธุรกิจระดับสูง ผู้ ประกอบธุรกิจขนาดใหญ่ อาจารย์มหาวิทยาลัย ฯลฯ	72.9 (78)	90.1 (109)	82.0 (187)
รวม	100.0 (107)	100.0 (121)	100.0 (228)

สำหรับเรื่องความสำคัญของงานสำหรับบุตร พิจารณาจากตารางที่ 33 จะเห็นได้ว่า กลุ่มที่ประกอบอาชีพทำนาให้ความสำคัญกับงานที่บุตรจะทำตามลำดับ ในเรื่องต่อไปนี้คือ เป็นอาชีพที่มีประโยชน์ต่อประเทศชาติ เป็นอาชีพที่มีหน้ามีตา และมีเกียรติ เป็นอาชีพที่ตนเองอยากให้บุตรทำ เป็นอาชีพที่เปิดโอกาสให้ก้าวหน้าในการทำงาน เป็นอาชีพที่เหมาะสมกับสติปัญญา เป็นอาชีพที่ให้ความมั่นคง และเป็นอาชีพที่มีรายได้ดี ส่วนเรื่องที่ถูกผู้รับสัมภาษณ์กลุ่มนี้เห็นว่าไม่สำคัญกับการเลือกงานให้บุตรก็คือ อาชีพที่บุตรทำนั้น เป็นอาชีพเกี่ยวกับบุคคลที่ผู้รับสัมภาษณ์นั้นถือ และอาชีพนั้นเมื่อทำแล้วไม่จำเป็นต้องเป็นอาชีพที่ทันสมัย หรือมีความเพิลิคเพิลินในการทำ

ส่วนกลุ่มที่ประกอบอาชีพในโรงงาน ให้ความสำคัญกับงานที่บุตรจะทำ ในเรื่องต่อไปนี้คือ เป็นอาชีพที่มีประโยชน์ต่อประเทศชาติ เป็นอาชีพที่ตนเองอยากให้บุตรทำ เป็นอาชีพที่ให้ความมั่นคง เป็นอาชีพที่เปิดโอกาสให้ก้าวหน้าในการทำงาน เป็นอาชีพที่มีหน้ามีตาและมีเกียรติ และเป็นอาชีพที่เหมาะสมกับสติปัญญาของบุตร ส่วนเรื่องที่ถูกผู้รับสัมภาษณ์กลุ่มนี้เห็นว่าไม่สำคัญกับการเลือกงานให้บุตรก็คือ อาชีพที่เป็นอิสระ และอาชีพที่ทำแล้วไม่จำเป็นต้องสนุกสนาน หรือเพิลิคเพิลินในการทำ

มีข้อที่น่าสนใจเกี่ยวกับกลุ่มผู้รับสัมภาษณ์ทั้งสองกลุ่มอาชีพให้ความสำคัญกับงานที่จะเป็นประโยชน์ต่อประเทศชาติอย่างมาก อันเป็นการแสดงให้เห็นอีกอย่างหนึ่งว่า กลุ่มผู้รับสัมภาษณ์มีความรักชาติ และปรารถนาที่จะให้ชาติของตนเจริญก้าวหน้า อันจะเป็นประโยชน์กับการพัฒนาประเทศในอนาคต

ตารางที่ 33 ความสำคัญของงานสำหรับบุตร เจาะกลุ่มที่ประกอบอาชีพทำนา

ความสำคัญของงานสำหรับบุตร	ไม่สำคัญ	ปานกลาง	สำคัญ	รวม
อาชีพที่เหมาะสมกับสติปัญญา	10.0 (11)	31.6 (35)	58.2 (64)	100.0 (110)
อาชีพที่อยากได้	6.4 (7)	21.8 (24)	71.8 (79)	100.0 (110)
อาชีพที่มีรายได้ดี	17.3 (19)	31.6 (35)	50.9 (56)	100.0 (110)
อาชีพที่มีหน้ามีตาและมีเกียรติ	11.8 (13)	16.4 (18)	71.8 (79)	100.0 (110)
อาชีพที่มีประโยชน์ต่อประเทศ	2.7 (3)	20.0 (22)	77.3 (85)	100.0 (110)
อาชีพที่เปิดโอกาสให้ก้าวหน้า ในการทำงาน	9.1 (10)	25.5 (28)	65.5 (72)	100.0 (110)
อาชีพที่เกี่ยวข้องกับบุคคลที่มีเกียรติ	40.9 (45)	19.1 (21)	40.0 (44)	100.0 (110)
อาชีพที่ให้ความมั่นคงมาก	10.0 (11)	31.6 (35)	58.2 (64)	100.0 (110)
อาชีพที่ให้ความสนุกสนาน	51.8 (57)	35.5 (39)	12.7 (14)	100.0 (110)
อาชีพที่อิสระ	35.5 (39)	29.1 (32)	35.5 (39)	100.0 (110)
อาชีพที่มีสวัสดิการ	21.8 (24)	34.5 (38)	43.6 (48)	100.0 (110)
อาชีพที่มีอำนาจ	29.1 (32)	30.9 (34)	40.0 (44)	100.0 (110)

ตารางที่ 33 (ต่อ) ความสำคัญของงานสำหรับบุตร เฉพาะกลุ่มที่ประกอบอาชีพในโรงงาน

ความสำคัญของงานสำหรับบุตร	ไม่สำคัญ	ปานกลาง	สำคัญ	รวม
อาชีพที่เหมาะสมกับสติปัญญา	14.6 (18)	20.3 (25)	65.0 (80)	100.0 (123)
อาชีพที่อยากให้ทำ	4.1 (5)	12.2 (15)	83.7 (103)	100.0 (123)
อาชีพที่มีรายได้ดี	25.2 (31)	21.1 (26)	53.7 (66)	100.0 (123)
อาชีพที่มีหน้ามีตาและมีเกียรติ	12.2 (15)	16.3 (20)	71.5 (86)	100.0 (123)
อาชีพที่มีประโยชน์ต่อประเทศ	5.7 (7)	8.9 (11)	85.4 (105)	100.0 (123)
อาชีพที่เปิดโอกาสให้ก้าวหน้า ในการงาน	5.7 (7)	22.0 (27)	72.4 (89)	100.0 (123)
อาชีพเกี่ยวข้องกับบุคคลที่มีดี	39.8 (49)	9.8 (12)	50.4 (62)	100.0 (123)
อาชีพที่ให้ความมั่นคงมาก	9.8 (12)	15.4 (19)	74.8 (92)	100.0 (123)
อาชีพที่ให้ความสนุกสนาน	54.5 (67)	23.6 (29)	22.0 (27)	100.0 (123)
อาชีพอิสระ	46.3 (57)	17.1 (21)	36.6 (45)	100.0 (123)
อาชีพที่มีสวัสดิการ	22.0 (27)	20.3 (25)	57.7 (71)	100.0 (123)
อาชีพที่มีอำนาจ	32.5 (40)	16.3 (20)	51.2 (63)	100.0 (123)

กล่าวโดยสรุป เมื่อพิจารณาถึงระดับความมุ่งหวังในการประกอบอาชีพทั้งความ
มุ่งหวังของตนเอง และความมุ่งหวังที่บุตรแล้วจะพิจารณาได้ดังนี้

ตารางที่ 34 ระดับความมุ่งหวังในการประกอบอาชีพ จำแนกตามกลุ่มอาชีพ

ระดับของความมุ่งหวัง ในการประกอบอาชีพ	กลุ่มอาชีพ (ร้อยละ)		รวม
	กลุ่มที่ประกอบอาชีพทำนา	กลุ่มที่ประกอบอาชีพในโรงงาน	
สูง	33.3 (49)	56.1 (83)	44.7 (132)
กลาง	49.0 (72)	27.7 (41)	38.3 (113)
ต่ำ	11.6 (17)	10.1 (15)	10.8 (32)
รวม	100.0 (147)	100.0 (148)	100.0 (295)

จากตาราง แสดงให้เห็นว่า กลุ่มที่ประกอบอาชีพในโรงงาน มีความมุ่งหวังในการประกอบอาชีพในระดับสูงเป็นส่วนใหญ่ ในขณะที่กลุ่มที่ประกอบอาชีพทำนา มีจำนวนน้อยกว่าที่มีความมุ่งหวังในการประกอบอาชีพในระดับสูง ส่วนใหญ่ของกลุ่มผู้รับสัมภาษณ์กลุ่มนี้ที่ประกอบอาชีพทำนา จะมีความมุ่งหวังในการประกอบอาชีพอยู่ในระดับปานกลาง จะสังเกตได้ว่า กลุ่มผู้รับสัมภาษณ์ทั้งสองกลุ่มมีจำนวนน้อย ที่มีความมุ่งหวังในการประกอบอาชีพอยู่ในระดับต่ำ

จากการวิจัยดังกล่าว สรุปได้ว่า กลุ่มที่ประกอบอาชีพในโรงงานจะมีความทันสมัยในเรื่องความมุ่งหวังในการประกอบอาชีพมากกว่ากลุ่มที่ประกอบอาชีพทำนาพอสมควร